

منتقدان آیه‌ای در نفی علوم انسانی اسلامی بیاورند

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، گفت: منتقدین علوم انسانی اسلامی که متدین هم هستند دو آیه بیاورند که علوم انسانی اسلامی ممکن نیست و اسلام نباید وارد علم شود؛ چرا ما دائما بخواهیم از موضع دفاع وارد شویم.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، گفت: منتقدین علوم انسانی اسلامی که متدین هم هستند دو آیه بیاورند که علوم انسانی اسلامی ممکن نیست و اسلام نباید وارد علم شود؛ چرا ما دائما بخواهیم از موضع دفاع وارد شویم.

به گزارش ایکن، حجت الاسلام والمسلمین عبدالکریم بهجت پور؛ عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۲۲ اسفندماه در هم اندیشی علمی «علوم انسانی اسلامی؛ امکان و چگونگی» که از سوی این پژوهشگاه برگزار شد، گفت: اینکه موج جدیدی علیه اسلامی سازی به راه افتاده، خوب است زیرا مخالفان دلسوز و نه مسخره کننده باید نظرات خود را مطرح کنند و این کار موجب جهت دارکردن تولید علوم انسانی خواهد شد.

وی افزود: بنده به دوستان منتقد عرض می کنم بحث ورود ما به علوم انسانی اسلامی به این دلیل است که علم پای خود را به دین باز کرده است زیرا علم می گوید آز و حرص و طمع، مبنای اقتصاد است ولی دین با این برداشت مشکل دارد.

وی افزود: در نظام اسلامی مسئله این است که علم وارد دین شده و نصوص صریح دینی را به چالش کشیده است؛ فرضیه ای که می گوید همه مشکلات انسان در ضمیر ناخودآگاه و مسائل جنسی ریشه دارد، به جنگ دین رفته است نه برعکس. قرآن فرموده است برخی بنا بر این دارند که فقط ظاهر حیات دنیا را ببینند و از عوامل پشت پرده چشم پوشیده اند و به تعبیر قرآن «ذلک مبلغهم من العلم» اینان علم اندکی دارند.

علم زیر چتر دین

بهجت پور با بیان اینکه اگر علم بگوید من وارد حیطه دین نمی شوم، ما سکوت می کنیم ولی وقتی وارد حیطه دین می شود و قصد دارد آن را به چالش بکشد ما چرا باید سکوت کنیم؟ گفت: بنده معتقدم این تعبیر که بگوییم دین یک هدف و علم یک هدف دیگر دارد غلط است زیرا دین گسترده تر از علوم ایفای نقش می کند و حتی دین چتری است که علم را ذیل خود دارد و ما برای هماهنگ سازی علم با دین باید اسلامی سازی را مدنظر قرار دهیم وگرنه حوزه علم از دین به صورت کلی جدا خواهد شد.

صاحب تفسیر همگام با وحی بیان کرد: وقتی سخن از علم دینی می گوییم یعنی بشر وقتی مطالعاتی را شروع می کند کار مهم او این است که برای تبیین و تجویز و پیش بینی باید ابزار لازم را بسازد وقتی ما دین جامع اسلام را پذیرفتیم نباید مرزی در باب علم و روش علمی قائل شویم البته علم حوزه مشترک با دین دارد ولی اینکه بگوییم هر چیز خارج از دین، دانش و معرفت است ولی هر چه در دین است علم نیست از کجا چنین چیزی را می گوئید؟

بهجت پور بیان کرد: بنده معتقدم دین در حوزه دانش هم ورود کرده است؛ در حوزه علوم انسانی، اصالتا و اساسی وارد شده و در حوزه علوم تجربی در غایت و مبانی و منتقدین که متدین هم هستند دو آیه بیاورند که علوم انسانی اسلامی ممکن نیست و اسلام نباید وارد علم شود، چرا ما دائما بخواهیم از موضع دفاع وارد شویم.

وی با بیان اینکه ما قرآن را کتاب تشریع و عالم را کتاب تکوین می دانیم، اضافه کرد: قرآن مانند طبیعت است یعنی همین طور که همه سؤالات را به محضر طبیعت می بریم و از آن موشک و ماهواره و ... تولید می کنیم قرآن هم باید مورد استنتاج قرار گیرد؛ شما سؤال خود را به محضر قرآن ببرید و اگر جواب نگرفتید بعد منتقد باشید. مشکل منتقدین علوم انسانی تقدم فیزیک بر کلام خداوند است و این مشکل غرب است که با کتاب مقدس مشکل داشتند وگرنه ما مسلمین که چنین مشکلاتی نداریم.

کسانی مدعی اند که باید پاسخگو باشد

همچنین قاسم ترخان؛ عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، گفت: متأسفانه این اواخر جریانی امکان علوم انسانی اسلامی را زیر سؤال می برد و دلیل آنان هم این است که اگر ممکن بود چرا شما دانشی تولید نکرده اید؟ و از عدم تحقق این دانش نتیجه می گیرند که این کار ممکن نیست و معتقدند که هزینه های زیادی بیهوده صرف شده است.

وی افزود: برخی هم می گویند شما از ابتدا مسیر را اشتباه رفته اید و البته کسانی که خودشان باید پاسخگو باشند در مقام مدعی و مطالبه گری هستند. ادبیات این گروه همان ادبیات ۳۰ سال قبل است مانند اینکه دین از علم جداست.

وی اضافه کرد: این افراد نباید منتظر باشند که در یک زمان ۴۰ ساله همه اهداف محقق شود و ما به غرب برسیم که ۴۰۰ سال در این زمینه تحقیق داشته است؛ معتقدم دو کار برای پیشاتولید علم لازم داریم؛ یکی نقد علوم متداول انسانی که ادبیات لازم برای این کار تولید شده است زیرا معتقدیم علوم انسانی رایج نقص معرفتی دارد.

ترخان بیان کرد: گام دوم مباحث پیرامونی است یعنی باید به یکسری مباحث پردازیم که مقدمه تولید این علوم شود؛ مثلاً آیا علم بی طرف است یا خیر یا اصلاً ضرورت دارد وارد این کار شویم یا خیر و رابطه علم و دین و معنای علم دینی که این گام دوم هم بسیار جدی در طول این ۴۰ سال مورد توجه بوده است و ادبیات فربه داریم ولی مخالفان مراجعه نمی کنند.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی اضافه کرد: جای تاسف دارد که افراد بدون اینکه این آثار تولید شده و این سابقه را ببینند امکان علوم انسانی اسلامی را زیر سؤال می برند؛ گام اصلی که این افراد آن را بهانه برای شکست طرح اسلامی سازی قرار می دهند بحث تولید است حال آن که در اقتصاد، روان شناسی و سیاست کارهای خوبی تولید شده است ولی ما با نقطه مطلوب فاصله داریم.

ترخان با بیان اینکه برخی می گویند شما نباید علوم را ایدئولوژی زده کنید، گفت: دوگانه انگاری درست کرده اند که معنای علوم انسانی اسلامی یعنی ایدئولوژیزه کردن علم و تحقیقات علمی؛ ما منتقد این برداشت هستیم و عرضمان این است که علوم انسانی رایج غربی بر اساس هرمنوتیک و پارادایم های پسامدرن و مدرن و ... است. علو انسانی غربی مبتنی بر ایدئولوژی است

وی افزود: اگر ما معتقد باشیم که بر جهان، سنن الهی حاکم و همه جهان یک شبکه است و جهان غیب، سیطره دارد آیا در نظریه پردازی می توان علل غیب را نادیده گرفت؟ قطعاً تبیین و تفسیر دقیقی بدون توجه به معرفت وحیانی ممکن نیست. علوم انسانی تجربه را می پذیرد ولی افق دید انسان را توسعه می دهد که معرفت وحیانی و عالم غیب هم جزء سلسله علل حوادث و وقایع عالم هستند و کمک می کنند تا ما پیش بینی نسبت به آینده داشته باشیم.

ترخان در پایان بیان کرد: نکته دیگر اینکه مگر علوم انسانی سکولار رایج بی طرف است؟ نمونه های زیادی وجود دارد که نشان می دهد بی طرف نیستند از جمله پارادایم هایی که به نسبیت منجر شده است.